

499-962-1(09)

2-74

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის სოხუმის ფილიალი

ბელნაწერის უფლებით

ოთარ მიქიაშვილი

ახალი ქართული სალიტერატურო ენის
ჩამოყალიბების ისტორიისათვის
(რუსულ-ქართულ ენობრივ
ურთიერთობათა ასპექტები)

10.02.01 – ქართული ენა

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის

ა კ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი

თბილისი
2004

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის სოხუმის ფილიალი

ხელნაწერის უფლებით

ოთარ მიქიაშვილი

ახალი ქართული სალიტერატურო ენის
ჩამოყალიბების ისტორიისათვის
(რუსულ-ქართულ ენობრივ
ურთიერთობათა ასპექტები)

- 1969 -

10.02.01 - ქართული ენა

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის

აკტორეფერატი

თბილისი
2004

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოხუმის ფილიალის ქართული ენის კათედრაზე

ოფიციალური ოპონენტები:

1. ალექსანდრე ონიანი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.08)
2. ლეილა შალვაშვილი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.01)
3. ამირან ლომთაძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.01)

დისერტაციის დაცვა შედგება 2005 წლის 30 მარტს 14³⁰ საათზე, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის P.10.07. №7 სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე. მისამართი: თბილისი, 0128, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, №1, I კორპუსი, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სხდომათა დარბაზი.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში. მისამართი: თბილისი, 0134, უნივერსიტეტის ქუჩა, №2.

ავტორეფერატი დაიგზავნა 2005 წლის 28 თებერვალს.

სადისერტაციო საბჭოს
სწავლული მდივანი,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი

/რ. ქურდაძე/

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

თემის აქტუალურობა. XVIII საუკუნის დასასრულსა და XIX საუკუნის დასაწყისში მრავალსაუკუნოვანი სამწერლო ისტორიის მქონე, მაღალგანვითარებულ ქართულ სალიტერატურო ენას განსაკუთრებული ხანა დაუდგა. საქართველო შეიერთა რუსეთმა, ამას შედეგად მოჰყვა ქართული ენის უზემი შევიწროება, უპირველეს ყოვლისა, მისი გამოდევნა სახელმწიფოს მართვის სფეროდან.

რუსულ-ქართულ ენობრივ ურთიერთობათა საკითხი უაღრესად აქტუალური იყო ილიასა და მისი თანამოაზრეებისათვის.

ალინიშნა, რომ "ჩვენი ენის უდიდესი ნაკლი რუსიზმებია (გრ. ყიფშიძე). და კიდევ, რომ "რუსულმა ენამ... გზა-კვალი შეუშალა ჩვენს გრამატიკას, ჩვენის ენის ნორმალურს გზას" (ნ-უ-ელ-ი).

დღემდე საგანგებოდ არავის შეუსწავლია, თუ რა გავლენა იქონია რუსულმა ქართულ ენაზე, რა შეჰმატა მან ჩვენს ენას და რა წაართვა, ან რა დოზით "შეუშალა გზა-კვალი ჩვენს გრამატიკასა და ჩვენი ენის ნორმალურს გზას". აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ მოძალებული რუსიზმების შესწავლისა და მათგან ენის დაცვის აქტუალურობას ჯერ კიდევ დიდმა ილიამ და მისმა თანამებრძოლებმა მიაქციეს ყურადღება.

თანამედროვე ქართულში უცხოენოვანი (რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა, რუსული) მოვლენების, კერძოდ, კალკების, მოძალების ფაქტი არაერთხელ აღუნიშნავთ თანამედროვე ქართველ ენათმეცნიერებს და ამ მოვლენის წინააღმდეგ ბრძოლის აქტუალურობის საკითხიც დაუსვამთ (მ. ლომთათიძე, ა. არაბული, მ. ტაბიძე).

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანი. ნაშრომის მიზანია აღინუსხოს და წარმოჩინდეს ენობრივი მოვლენები (უპირველეს ყოვლისა, სიტყვათშეხამებები), რომლებიც შეიძლება რუსულიდან შემოსულად ან რუსულის გავლენით გაჩენილად იქნეს მიჩნეული.

ნაშრომში ასეთებად არის ჩათვლილი დღევანდელ ქართულში არსებული ენობრივი მოვლენები, რომლებიც...